

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

202

ROMAN PODOSKI
(1873—1954)

Roman Podoski urodził się 15 VII 1873 r. w Dąbrowicach koło Humania na Ukrainie, w rodzinie ziemiańskiej. Świadcstwo dojrzałości uzyskał w gimnazjum realnym w Lwowie. W latach 1890—1891 studiował na Wydziale Mechanicznym Szkoły Politechnicznej we Lwowie, po czym przeniósł się na Wydział Elektromechaniczny Politechniki Zuryskiej. Od 1896 r. pracował jako inżynier elektromechanik przy budowie elektrycznych linii tramwajowych w kilku miastach zachodnioeuropejskich (Zurich, Kolonia, Como, Katania). W latach 1903—1907 prowadził własne biuro elektrotechniczne w Kijowie. W 1907 r. podjął pracę przy elektryfikacji tramwajów miejskich w Warszawie. Przez kilka miesięcy kierował budową sieci podziemnej i napowietrznej, później objął stanowisko naczelnika Wydziału Ruchu i Sieci. Przed 1914 r. należał do Koła Elektrotechników przy Stowarzyszeniu Techników w Warszawie. W okresie I wojny światowej przebywał w rodzinnych stronach na Humańszczyźnie.

Po powrocie do Warszawy w 1918 r. poświęcił się głównie urzeczywistnieniu idei elektryfikacji transportu polskiego. W tych sprawach pełnił przez wiele lat funkcję doradcy i eksperta Ministerstwa Komunikacji. Z jego inicjatywy została utworzona w 1919 roku Międzyministerialna Komisja Studiów nad Elektryfikacją Kolei w Polsce. W 1923 r. przebywał przez pół roku we Francji, Włoszech, Szwajcarii i USA, zapoznając się z najnowszymi osiągnięciami światowymi w tej dziedzinie. Po powrocie przygotował pierwszy ogólny projekt elektryfikacji kolei w Polsce, który stał się podstawą późniejszych prac elektryfikacyjnych. W wyniku dalszych badań opracował w latach 1928—1930 szczegółowy projekt elektryfikacji warszawskiego węzła kolejowego, zrealizowany częściowo w latach 1936—1938. W 1932 r. został powołany na członka zarządu i dyrektora naczelnego Śląskich Zakładów Elektrycznych „Ślazel” w Katowicach. Od 1921 r. był wydawcą, a w latach 1926—1939 prezesem zarządu czasopisma *Przegląd Elektrotechniczny*.

Działalność zawodową łączył R. Podoski z pracą dydaktyczną i naukową, wychodząc z założenia, że idee jego mogą być zrealizowane jedynie w przypadku przygotowania szerokiego grona specjalistów. W roku akad. 1919/20 rozpoczął wykłady z zakresu trakcji elektrycznej na Wydziale Budowy Maszyn i Elektrotechniki (później na Wydziale Elektrycznym) Politechniki Warszawskiej, co było ewenementem w skali światowej. Na podstawie opublikowanej (1922) dwutomowej pracy pt. „Tramwaje i koleje elektryczne” otrzymał w 1924 r. tytuł docenta. Z dniem 9 V 1934 r. uzyskał nominację na profesora tytularnego.

Jego dorobek naukowy obejmuje ponad 50 prac, w tym wiele artykułów fachowych, skryptów, pod-

ręczników i książek. Prof. R. Podoski kierował pracami teoretycznymi z zakresu projektowania sieci powrotnej i walki ze skutkami korozyjnymi prądów błądzących, a także opracowywał metody obliczeń trakcyjnych. Wyniki swych badań i pomiarów nad prądami błądzącymi referował m.in. na międzynarodowych kongresach w sprawach tramwajów i kolei dojazdowych w Rzymie (1928) i Warszawie (1930), co stało się podstawą do ustalenia międzynarodowych przepisów normalizacyjnych.

Podczas okupacji hitlerowskiej prof. R. Podoski prowadził nadal wykłady z zakresu urządzeń i napędów elektrycznych oraz kolejnictwa elektrycznego, początkowo w warszawskiej Państwowej Szkole Elektrycznej (dwuletniej szkole zawodowej II stopnia), a od połowy 1942 r. w Państwowej Wyższej Szkole Technicznej, uruchomionej w gmachach politechnicznych. W tym czasie brał również udział w konspiracyjnych pracach członków Stowarzyszenia Elektryków Polskich (SEP) nad słownictwem kolejnictwa elektrycznego, których wyniki ogłoszono po wojnie. Po upadku powstania warszawskiego przeszedł przez obóz przesiedleńczy w Pruszkowie, skąd przetransportowano go do Igołomii pod Krakowem.

Zaraz po wyzwoleniu Warszawy włączył się do prac nad odbudową zniszczonego przez wojnę warszawskiego węzła kolejowego. Opracował też pierwszy podstawowy memoriał o stanie urządzeń energetycznych w kraju. Później, jako doradca Ministerstwa Komunikacji i członek Kolejowej Rady Technicznej, uczestniczył w przygotowaniu perspektywicznego programu elektryfikacji kolei polskich. Niemal do ostatnich chwil życia brał udział w opracowywaniu wielu projektów trakcyjnych, m.in. sieci trolejbusowej w Wałbrzychu i kolei piaskowej w rejonie górnośląskim. W 1945 r. był współinicjatorem utworzenia Wydziału Elektrycznego na nowo powstałej Politechnice Łódzkiej. Nadal wykładał też w Politechnice Warszawskiej, gdzie od dnia 22 V 1946 r. jako profesor zwyczajny kierował Katedrą Kolejnictwa Elektrycznego i Napędów Elektrycznych.

Prof. R. Podoski był członkiem wielu stowarzyszeń i organizacji naukowych, krajowych i zagranicznych, m.in. członkiem założycielem SEP (od 1919, a od 1939 członkiem honorowym) i członkiem Towarzystwa Naukowego Warszawskiego (od 1950). Zmarł 23 XI 1954 r. w Zielonce k/Warszawy, gdzie zamieszkał po wyzwoleniu; pochowany został na miejscowym cmentarzu. Był odznaczony m.in. Krzyżem Oficerskim Orderu Polonia Restituta (1932) i belgijskim Krzyżem Oficerskim Orderu Króla Leopolda (1937). W 100 rocznicę jego urodzin Stowarzyszenie Elektryków Polskich ufundowało medal pamiątkowy imienia R. Podoskiego, przyznawany za szczególne zasługi w dziedzinie trakcji elektrycznej w Polsce.

Oprac. Elżbieta Dudzińska